

En Jul

Emma Karinsdotter
Agnes Jakobsson

Lärarhandledning
av Anne-Marie Körling

BONNIER
CARLSEN

Emma Karinsdotter

Emma Karinsdotter är uppvuxen i Ronneby bland uppstoppade gäddor, räddade fåglar och loppisfynd. I dag är hon bosatt i Malmö och har i många år arbetat inom musikbranschen som bl.a. projektledare och turnéledare. Emma har gått på Skurups skivbolag samt författarskolan vid Lunds universitet och 2017 kom hennes hyllade barnboksdebut *Lisbet och Sambakungen*

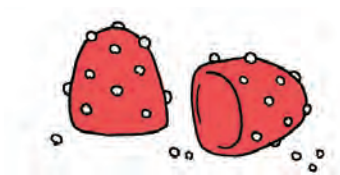

Foto: Kristian Bengtsson

Agnes Jakobsson

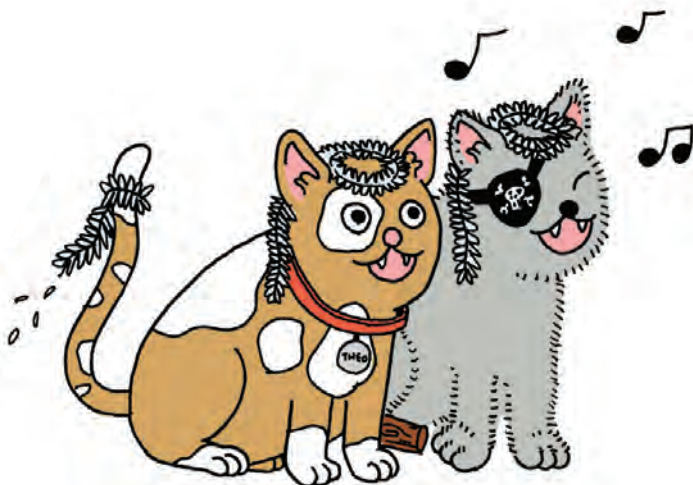
Agnes Jakobsson är en av Sveriges nya seriestjärnor. Hon är utbildad vid serieskolan i Malmö. Hon debuterade med *Psycho Girl* i bokform.

INTRODUKTION

Den här handledning handlar om att alla goda ting är tre. Den specifika boken *En ful jul* hör ihop med de tidigare böckerna *Lisbet och Sambakungen* och *Livets hårda skola*. Det är därför både läsfrämjande och påminnande att presentera de andra böckerna i serien. Att länka samman böcker handlar om att känna igen sig men också att särskilja innehållen från varandra. Möjligheterna till undervisning genom detta sätt att tänka är därför oändligt. Om läraren ger eleverna möjlighet att samtala och resonera om likheter och olikheter kommer de att upptäcka dem och därmed kunna beskriva, förklara och synliggöra detta för sina klasskamrater, sin lärare men också inför sig själv. Lärarens förhållningssätt bör präglas av nyfikenhet och inte av förutbestämda svar. Låt eleverna få tänka och upptäcka.

MÖTET MED BOKEN OCH ORDFÖRRÅDET

Boken är något speciellt i sig. Låt eleverna känna på den, lukta på den och slå upp en sida på måfå och välja tre ord ur någon av sidorna. Notera elevernas tre ord på en gemensam yta. De här tre orden kommer vi sedan att få möta då vi läser boken. Delaktighet genom boken etableras samt att elevernas val av ord åskådliggörs. Om vi är en klass om ca 25 elever blir det sammantaget en ordlista om 75 ord. Gör så här:

Låt boken cirkulera i klassrummet. När eleven får boken i sin hand ge en sidhänvisning med orden:

Boken ger oss orden, vilka ord ger du oss ur boken?

Öppna boken på sidan 62 och 63. Vilka ord ger du oss?

Eleven ska då härma en del av den givna frågan:

Boken ger oss orden varmkorvar, fulkortet och bröllopsresa.

Ge varje elev möjligheten att ge sina klasskamraterna ord ur boken. Undervisningen kan göras många, många gånger. Mötet med bokens ordförråd möjliggör för eleverna att titta in i boken, välja ord att dela och locka till självständig läsning.

När vi arbetar med boken på detta sätt kommer vi att skapa en undervisningsform som eleverna känner igen sig i. Det betyder att vi kan göra så här i alla texter vi ska läsa tillsammans. Det kräver att läraren inte är bedömande och recenserande utan nyfiken på de ord som eleven väljer att dela med sig av. Vi kommer också att tillsammans få möta de ord som författaren själv skapat och det betyder att vi kan närma oss språkets kreativitet och låna av författarens sätt att förvandla språket på ett lekfullt sätt.

Lekfulla ord som författaren ger oss:

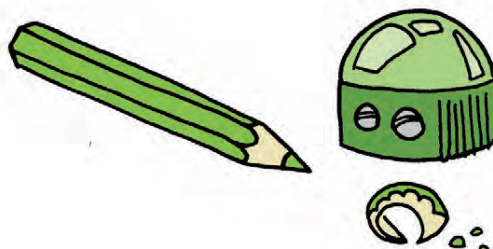
- ★ fotbolliska
- ★ rackabajsare
- ★ regnland

Låt sedan eleverna fylla på med ord de vill ha med på lekfulla listan.

Ett annat sätt att leka är att ersätta ordet jul med en helt annan inledande bokstav:

- ★ julgran – fulgran
- ★ julafton – fulafton
- ★ jultomte – fultomte

Vilka bokstäver fungerar för att fortsätta skapa nya ord ur de gamla vi fått?

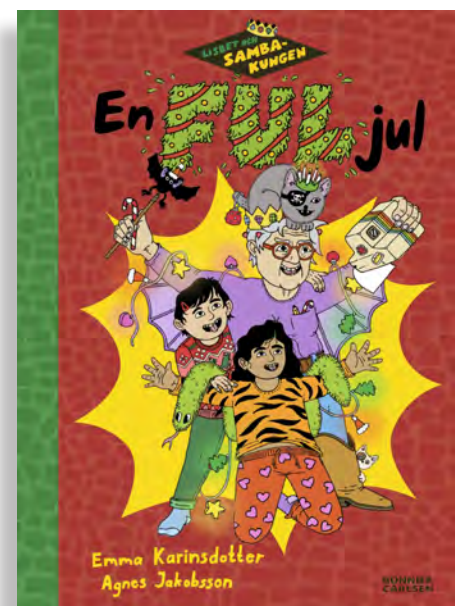
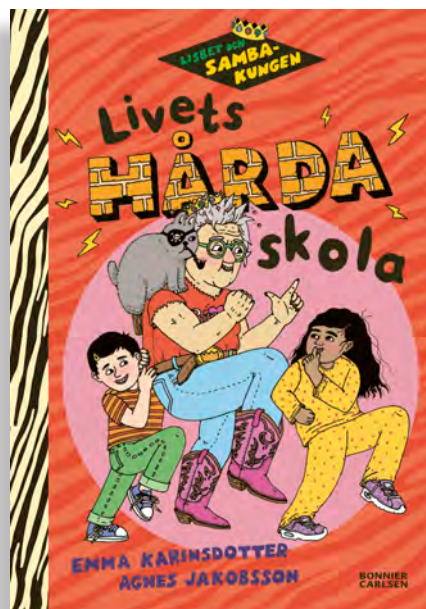
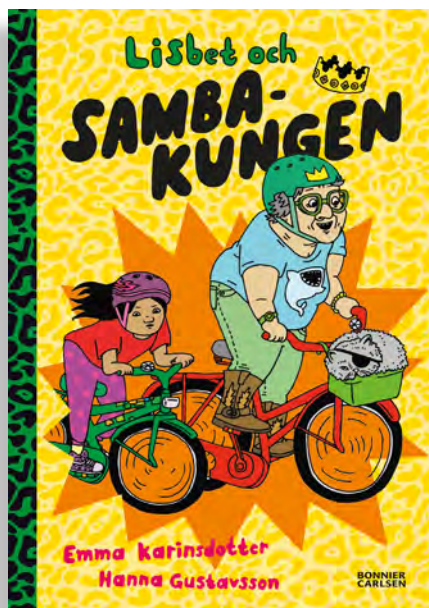

DET KÄNDA OCH OKÄNDA

– om att undervisa om böcker i serier

Den tredje fristående fortsättningen hör ihop med två andra böcker i samma serie. Det är både läsfrämjande och påminnande att länka böcker i samma serie till varandra. Undervisningen kan därmed bidra till att undersöka likheter och olikheter och pendla mellan det vi känner igen och det vi ser är nytt och ännu okänt.

UNDERSÖK OMSLAGEN – likheter och olikheter

Detta är en generell ingång till böcker som kommer ut i serier. I serier kommer det att finnas igenkännande i form av personer, typsnitt, författarnamn och illustratörer. Det ska eleverna få upptäcka. Att presentera flera delar i en serie möjliggör också för åskådliggörande och information om att det finns andra böcker i samma serie. Låt oss säga att du har de tre böckerna i serien om **Lisbet och Sambakungen**. Visa dem för eleverna och ställ frågorna:

- ★ Vad är gemensamt för alla omslag?
- ★ Vad är med i två omslag och inte i det tredje?
- ★ Varför återkommer de i samtliga omslag?
- ★ Vilka färger finns i omslagen?
- ★ Vilka färger finns inte med?
- ★ Vad betyder det att det är samma författare och samma illustratör i **Livets hårda skola** och **En ful jul**?
- ★ Vad kommer först – berättelsen eller illustrationerna?

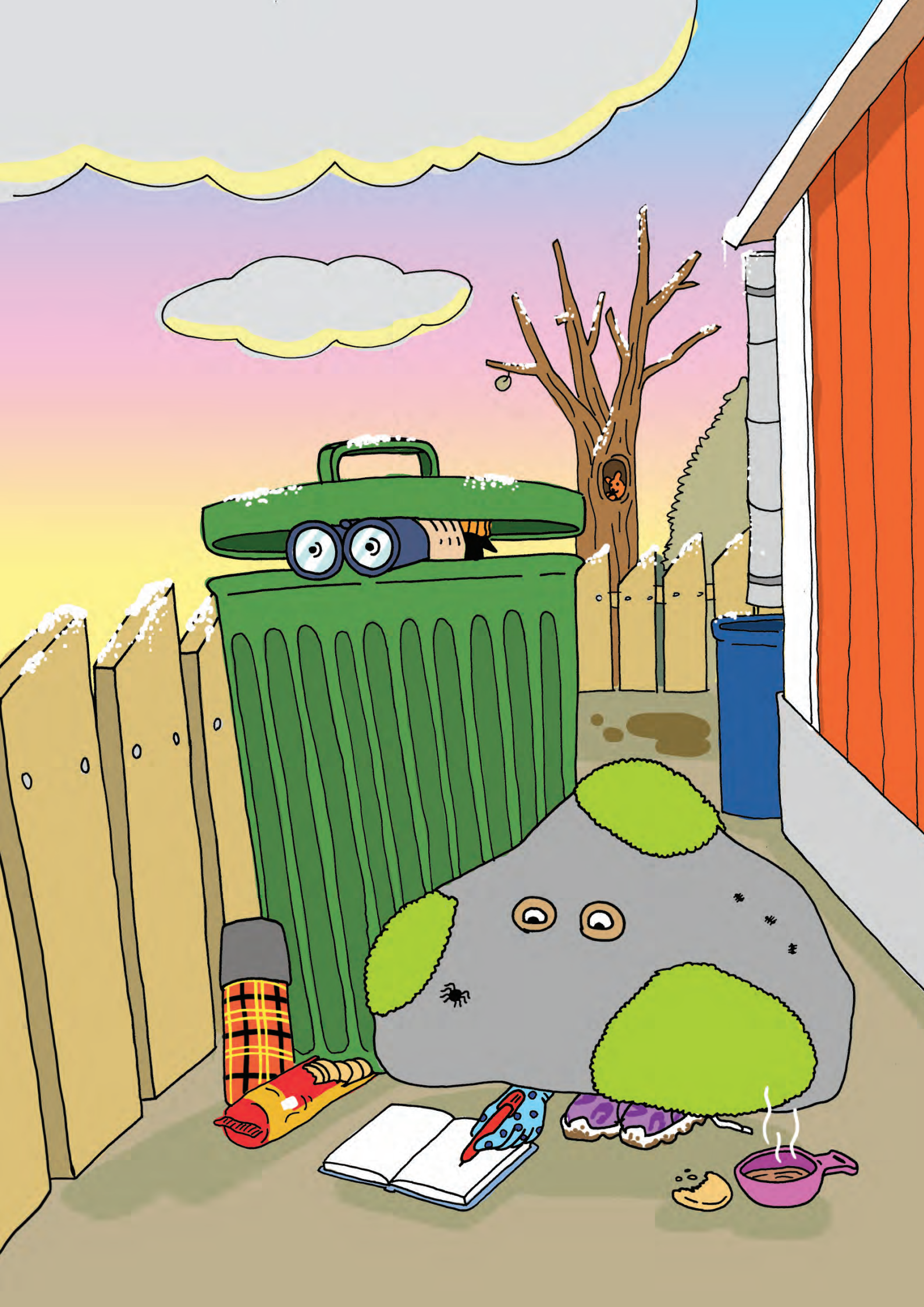
SYNLIGGÖR en sida ur varje bok.

Undersök gemenskapen mellan de tre böckerna genom att ta en sida ur varje bok och synliggöra dem. Tre textsidor där vi nu kan undersöka återkommande ord och ord som kännetecknar berättelsen. Vi kan också undersöka vilka personer som deltar eller inte deltar i de sidor vi undersöker. Vi kan genom denna överblick också fånga författarens språk och hur författaren använder sig av sin berättarglädje.

Vi kan också studera vad illustratören Agnes Jakobsson valt att illustrera på de sidor vi studerar. Vilken händelse är illustrerad och varför.

Frågor att ställa:

- ★ Vilka ord finns med på alla tre sidor? Minns då att eleverna får upptäcka att vanliga ord som "och", "att", "dom", "hon", "han" är ord som finns i de flesta berättelser och i de allra flesta texter. En uppföljande fråga kan då vara att läraren ber eleverna att fundera över varför vi behöver de här orden.
- ★ Vad har illustratören valt att illustrera?
- ★ På vilket sätt hör illustrationen ihop med texten?
- ★ Hur hör illustrationen inte ihop med texten?

FÖRSÄTTSBLADEN

Försättsbladen är en slags omsorg om bokens innehåll.

- ❶ Vad är lika och vad är olika då det gäller försättsbladen?
- ❷ Hur hör försättsbladen ihop med bokens titel?
- ❸ Hur hör motiven i försättsbladen ihop?
- ❹ Vad förväntar vi oss att boken ska handla om då vi studerar försättsbladen?
- ❺ Vad förväntar vi oss inte att boken ska handla om?

En ful jul ↗

INNEHÅLL

INTERNATIONELLA CYKELTÄVLINGSDAGEN ...	9
STJÄRNOR MITT PÅ DAGEN ...	19
RÖVARHISTORIER ...	27
BREVET ...	33
SÖMNLÖS ...	44
UGGLOR I KASTANJEN ...	50
DEN SISTA SOMMAREN I HELA VÄRLDEN ...	57
BROCCOLI OCH STRANDSKATOR ...	62
SAMBAKUNGENS FÖRMÖGENHET ...	68
PIRATKATTEN SIXTEN FÅR NOG ...	78
AGATHA FOX LÖSER GÅTAN ...	90
SAMBATÖNTEN ...	103
EN TALANDE KASTRULL ...	118
LEJONGAP ...	126
LAGOM SPECIELL ...	134
JULIAFTON ...	140
VÄRLDENS TRÄKIGASTE DAG ...	156
GALLERI SILVERFISKEN ...	162
EN FÖRKLÄDD LYKTSTOLPE ...	175
SOMMARENS SISTA TIMMAR ...	183
GLASSAGNE ...	188

Lisbet och Sambakungen

Livets hårda skola

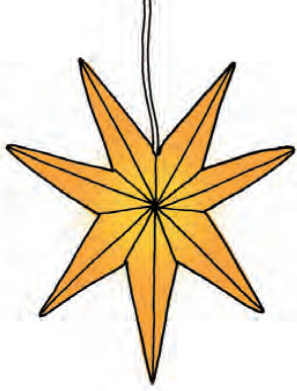

INNEHÅLL

Ny i Päröns skola ...	7
Preeeiiiis huuur duuu viiiill ...	16
Ljudet av ett K som flyger iväg ...	23
Sambakungen ...	31
Nästan som vanligt ...	44
Dum söndag ...	58
Majlis överraskning ...	70
En bultande bokhylla ...	85
Abraka-vad? ...	93
LHS ...	99
Sambawamba ...	112
Farmors två raringar ...	126
Sjötugg ...	137
Bara Lisbet ...	149
Skum fredag ...	157
Överlevnad enligt LHS ...	168
Zombietanter i apelsinlandet ...	182
Ingen där ...	190
Friluftsdagen ...	203
Hajar du? ...	216
Äschsoppa och pangkakor ...	227
En mjuk lektion i en hård skola ...	242
Äschsoppa och Pangkakor, recept ...	252

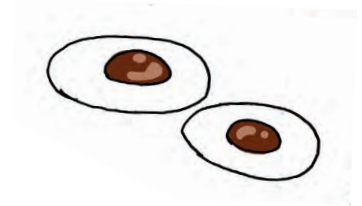

TRE BÖRJOR!

Högläs de tre böckernas första sida.

Visa gärna fram varje sida så att det görs synligt för eleverna hur första sidan ser ut. Låt varje början läggas samman så att det går att jämföra de olika inledningarna till berättelserna.

- ★ Vad är lika?
- ★ Vad är olika?
- ★ Hur känner vi igen oss i de tre böckernas första sida?
- ★ Vad tillför illustrationerna?
- ★ Vad vill vi veta?
- ★ Hur kan man läsa en serie?

DET SPECIFIKA MED DEN TREDJE DELEN – EN FUL JUL

Emma Karinsdotter vänder och vrider på det vi antar är gemensamt. En fin jul blir en ful jul. Jultraditionerna delas inte heller av alla trots att den är en av de största traditionerna vi har i Sverige. Inte heller de som firar jul tycker alltid om den. Därför är det befriande att ändra *En god jul* till *En ful jul*.

Här kan vi också bjuda in eleverna att tänka ut ord de vill lägga till och pröva. Av tre ord kan vi då byta ut det mittersta. Det ger oss en modell att härma men också en modell att lära av.

Samla upp elevernas gemensamma förslag:

- ★ En rolig jul
- ★ En dötrist jul
- ★ En förfärlig jul
- ★ En ensam jul
- ★ En spöklik jul
- ★ En långsam jul
- ★ En bortglömd jul

Därefter kan vi fundera över vilka skiljetecken vi vill avsluta våra tre ordsmeningar med. Då händer det något med hur vi uttalar det vi skrivit.

JULEN

I just den här berättelsen finns det regler att följa. Julen är en tid av förväntningar och dessa är kopplade till våra erfarenheter av hur en jul ska vara eller inte vara.

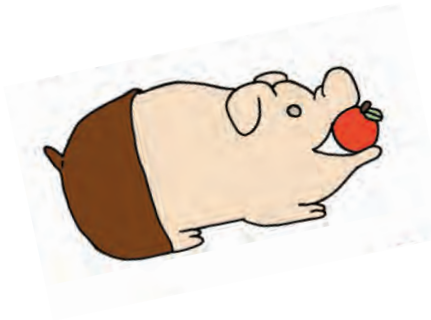
Julproffsens lista

- ★ alla gardiner ska vara röda
- ★ alla röda gardiner ska vara uppsatta innan den 1 december
- ★ ...

I *En ful jul* presenteras julens händelser. I kapitlet *Vadå advent?* får vi återknyta till de traditioner som vi har eller som vi får möta. Den att äta julskinka kan problematiseras eftersom vi har både de som inte längre äter kött och de som av religiösa anledningar inte äter griskött. Här är farmor Sambakungen den som visar på andra vägar och som väcker både känslor och vilja att förklara. Det är farmor som måste utbildas men det är också farmor som ger oss möjlighet att rucka på våra föreställningar och hitta andra vägar att fira eller inte fira. Här står skolan för adventsfirandet, luciasångerna och de traditioner skolan underhåller.

Boken En ful jul synliggör julen och det vi tror vi har gemensamt. Men våra traditioner förändras, om än med små steg och små förnyelser, och det är viktigt att synliggöra dessa. Som att julstäda. Hos Sambakungen och Lisbet är städskrubben en plats de aldrig öppnar dörren till. Hur kommer det sig att vi julstädar? Hur såg det ut en gång i tiden då städningen var en del av julen? Hur ser det ut idag?

Därför kan vi låta eleverna skriva tre saker de önskar av julen och tre saker de inte önskar av julen.

TILLGÄNGLIGGÖRA GENOM ATT HÖGLASA

En bok blir tillgänglig då vi högläser den. Det betyder att allt det vi kan göra med en bok och dess berättande innehåll först och främst handlar om att tillgängliggöra den för eleverna. Så även om du inte gör något av de förslag jag gett dig gör du stor skillnad genom att läsa boken för eleverna. Du ger dem språket, berättelsen, grammatiken, ordförrådet och du verkar för att författaren som vill berätta får berätta.

Det gäller också för illustratören. Illustratören vill berätta för de som tittar hur illustratören har snappat upp händelser och valt att lyfta fram saker och ting som sker. Boken omsluts därför av generositet. Läraren som vill och kan läsa boken, författaren som skrivit för att berätta för barn och unga och illustratören som visar hur man kan tänka då man läser.

